

Vergaderjaar 2010–2011

23 645

Openbaar vervoer

Nr. 394

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 1 december 2010

De vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Infrastructuur en Milieu naar aanleiding van de brief van 23 november 2010 inzake het uitzetten van het Nationaal Vervoerbewijs (NVB) per 23 december 2010 in Fryslân (Kamerstuk 23 645, nr. 391).

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 30 november 2010.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Snijder-Hazelhoff

Adjunct-griffier van de commissie,
Tijdink

¹ Samenstelling:

Leden: Dijkema, S.A.M. (PvdA), Gent, W. van (GL), Snijder-Hazelhoff, J.F. (VVD), voorzitter, Slob, A. (CU), Haverkamp, M.C. (CDA), Aptroot, Ch.B. (VVD), Samsom, D.M. (PvdA), Jansen, P.F.C. (SP), Koppejan, A.J. (CDA), Graus, D.J.G. (PVV), Ouwehand, E. (PvdD), Rouwe, S. de (CDA), Bashir, F. (SP), Mos, R. de (PVV), Tongeren, L. van (GL), Monasch, J.S. (PvdA), Dekken, T.R. van (PvdA), Dijkgraaf, E. (SGP), Veldhoven, S. van (D66), Koolmees, W. (D66), ondervoorzitter, Jong, L.W.E. de (PVV), Huizing, M.E. (VVD) en Leegte, R.W. (VVD).
Plv. leden: Groot, V.A. (PvdA), Braakhuis, B.A.M. (GL), Houwers, J. (VVD), Wiegman-van Meppelen Scheppink, E.E. (CU), Koopmans, G.P.J. (CDA), Lucas, A.W. (VVD), Smeets, P.E. (PvdA), Gerven, H.P.J. van (SP), Hijum, Y.J. van (CDA), Bontes, L. (PVV), Thieme, M.L. (PvdD), Bochove, B.J. van (CDA), Karabulut, S. (SP), Agema, M. (PVV), El Fassed, A. (GL), Plasterk, R.H.A. (PvdA), Jacobi, L. (PvdA), Staaij, C.G. van der (SGP), Ham, B. van der (D66), Verhoeven, K. (D66), Bommel, J.J.G. van (PVV), Boer, B.G. de (VVD) en Lodders, W.J.H. (VVD).

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het besluit om het Nationaal Vervoerbewijs (NVB) per 23 december 2010 in de provincie Fryslân /Friesland (hierna: Fryslân) uit te zetten. De leden van de VVD-fractie zijn voorstander van het uitzetten van het NVB in Fryslân als daar geen grote problemen meer zijn voor de reizigers.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat uit de brief van de minister blijkt dat het Regionaal Overleg Consumentenorganisaties Openbaar Vervoer (ROCOV) Fryslân en de gedeputeerde staten van Fryslân positief zijn over de afschaffing van het NVB in Fryslân. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat een groot draagvlak voor de OV-chipkaart van evident belang is voor een succesvolle uitrol van de kaart in Nederland. Deze leden hechten daarom veel waarde aan de mening van de consumentenorganisaties en de vervoerders. Desalniettemin hebben deze leden nog een aantal kritische vragen. Deze zijn verderop in dit verslag verwerkt.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voornemen van de minister om de strippenkaart in Fryslân af te schaffen per 23 december 2010.

De leden van de SP-fractie zijn meer dan verbaasd over het voornemen van de minister van Infrastructuur en Milieu om vanaf 23 december de strippenkaart af te schaffen in de provincie Fryslân. Alle negatieve gevolgen van deze beslissing komen volgens deze leden namelijk volledig op het bordje van de reiziger terecht. En die negatieve gevolgen van het verplichten van de OV-chipkaart zijn volgens de leden van de SP-fractie talrijk, in ieder geval dusdanig talrijk dat de minister een aantal weken geleden nog besloot om in diverse regio's in Oost-Nederland geen toestemming te verlenen om de strippenkaart af te schaffen. Een goed besluit waartoe de leden van de SP-fractie ook luid hebben opgeroepen. Deze leden vragen waarom de minister nu wel toestemming geeft om deze slechte OV-chipkaart in Fryslân te verplichten.

Voor de leden van de SP-fractie is de conclusie duidelijk: net als in Drenthe, Overijssel, Gelderland, Limburg, de Stadsregio Arnhem-Nijmegen en op heel veel andere plekken in Nederland, zijn er ook in Fryslân nog te veel problemen met de OV-chipkaart. Dat de minister besloot naar de Tweede Kamer te luisteren en in al die andere regio's de strippenkaart niet af te schaffen, verdient volgens deze leden lof. Maar het is onbegrijpelijk dat ze een paar weken later, zonder structurele verbeteringen en oplossing van de geconstateerde problemen, besluit om in Fryslân diezelfde gebrekkige OV-chipkaart wel te verplichten. Dit is naar de mening van de leden van de SP-fractie meten met twee maten en daarmee zwalkend beleid. Deze leden vragen de minister om toe te zeggen de strippenkaart voorlopig nergens af te schaffen en daarmee de OV-chipkaart nog nergens te verplichten. De minister moet volgens de leden van de SP-fractie eerst verder gaan met het verbeteren van de kaart, zodat deze eindelijk voordelen gaat bieden voor de reiziger. Dan zullen de reizigers volgens deze leden de OV-chipkaart vanzelf gaan gebruiken. Daar is geen zweep voor nodig! De leden van de SP-fractie zullen de minister dankbaar zijn als ze toezegt nog nergens – dus ook niet in Fryslân – de OV-chipkaart te verplichten. En vooral ook de reiziger!

De leden van de fractie van GroenLinks vinden het onverstandig het NVB in Fryslân per 23 december 2010 uit te zetten en vraagt de minister van Infrastructuur en Milieu haar besluit daartoe te herroepen. Los van het

standpunt van deze leden dat de OV-chipkaart voorlopig sowieso beter naast de strippenkaart zou kunnen bestaan om zichzelf te bewijzen, zijn de specifieke omstandigheden in Fryslân volgens deze leden zodanig dat een dergelijk besluit wel tot grote problemen moet leiden.

Relatie met landelijke invoering OV-chipkaart

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat het NVB pas kan worden uitgezet wanneer de belangrijkste problemen rondom de OV-chipkaart zijn opgelost. Deze leden vragen wanneer de problemen rondom het dubbele opstaptarief en de problemen waarmee blinden en slechtzienden kampen, zullen zijn opgelost. Zij vragen tevens waarom de minister er niet voor kiest het NVB pas uit te zetten nadat de bevindingen en aanbevelingen van de Commissie Meijdam zijn geïmplementeerd.

De leden van de PvdA-fractie vragen om helderheid over de problemen met het dubbele opstaptarief. Deze leden vragen daarbij wat de omvang van dat probleem is in Fryslân en welke afspraken daar in dit kader tussen de vervoerders zijn gemaakt over de afhandeling. Deze leden vragen tevens hoe de compensatieregeling voor de reizigers er concreet uitziet en hoe vaak hiervan gebruik wordt gemaakt.

De problemen die de leden van de SP-fractie zien bij de invoering van de OV-chipkaart, zijn voor een groot gedeelte landelijk. De leden van de SP-fractie wijzen in dit verband op de dubbele opstaptarieven, de problemen met vervangende OV-chipkaarten, de problemen met het laden van het reisrecht, het sterk teruggelopen aanbod van kaartjes en kortingsmogelijkheden, de gebrekkige transparantie van gemaakte reizen en de kosten van die reizen, de hoge aanschafkosten van de OV-chipkaart, de problemen met verkeerde haltebepalingen, het grote aantal technische storingen, de problemen met grensoverschrijdende reizen, de veiligheid van de kaart met betrekking tot fraude en kraak, de voorzieningen voor blinden en slechtzienden, het veel te vaak misgaan van transacties waarbij de reiziger de gehele € 4,- kwijt is en zo kunnen de leden van de SP-fractie nog een paar A-4tjes vol schrijven. Deze problemen zijn nog altijd niet opgelost, sterker nog; in een aantal gevallen is er volgens deze leden nog geen enkele oplossing in zicht. Dit betreft landelijke problemen, dus ook in Fryslân. De leden van de SP-fractie wil graag een reactie van de minister op al deze genoemde problemen en een overzicht van hoe deze problemen in Fryslân blijkbaar opgelost zijn, nu de strippenkaart daar afgeschaft wordt.

Daarnaast zijn de leden van de SP-fractie verbaasd dat de minister nu al dit besluit neemt, terwijl de Commissie Meijdam nog moet beginnen met het lang beloofde onderzoek. Deze leden vragen wanneer deze commissie nu eindelijk met haar onderzoek begint en wanneer de minister haar adviezen verwacht. De leden van de SP-fractie vragen tevens of de minister hun mening deelt dat een dergelijke commissie mosterd na de maaltijd is, als die haar eerste resultaten en uitspraken pas oplevert nadat de minister half Nederland al een gebrekkige OV-chipkaart heeft opgedrongen.

Volgens de leden van de fractie van GroenLinks zou de OV-chipkaart een echte servicekaart moeten zijn, die louter bijdraagt aan het gemak voor de reiziger. Die ambitie wordt op dit moment volgens deze leden bij lange na niet waargemaakt, wat een reden was voor toenmalig minister Eurlings om een commissie in te stellen onder leiding van dhr. Meijdam, die onder meer onderzoekt hoe de rijksoverheid meer grip kan krijgen op het oplossen van de problemen die de introductie van de OV-chipkaart hebben opgeleverd. De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het niet voor de hand ligt om de adviezen van deze commissie af te wachten, alvorens verdere onomkeerbare stappen te zetten.

Reizen van en naar omliggende gebieden

De leden van de VVD-fractie vragen wanneer het probleem waar reizigers tegenaan lopen wanneer zij van Groningen of Drenthe naar Fryslân (en vice versa) reizen, zal zijn opgelost. Deze leden zijn van mening dat het NVB pas daarna in Fryslân kan worden uitgezet.

De leden van de PvdA-fractie wijzen erop dat in Groningen en Drenthe de introductie van de OV-chipkaart «tot nader order» is uitgesteld, waardoor het reizen voor mensen met een OV-chipkaart daar wordt bemoeilijkt. Deze leden vragen wanneer de OV-chipkaart in Groningen en Drenthe wordt geïntroduceerd.

De leden van de CDA-fractie hebben bezorgd kennisgenomen van de mededeling van het OV-bureau Groningen Drenthe, dat de bussen van Qbuzz nog niet op afzienbare termijn voorzien zullen zijn van lezers voor de OV-chipkaart. Deze leden vragen of deze informatie nog invloed heeft op de beslissing van de minister om de strippenkaart op 23 december 2010 uit te zetten in Fryslân. Zij vragen of de minister contact gehad heeft met de lokale consumentenorganisaties, nadat bekend werd dat in de treinen in Fryslân mogelijk niet en in de bussen van Qbuzz zeker niet gebruik kan worden gemaakt van de OV-chipkaart. Zo ja, wat waren de uitkomsten van dit overleg? Indien dit overleg nog niet heeft plaatsgevonden, gaan de leden van de CDA-fractie er van uit dat de minister de lokale consumentenorganisaties alsnog consulteert alvorens zij tot een definitief besluit komt. Voor de leden van de CDA-fractie staat voorop dat de reizigersbelangen primair worden vertegenwoordigd door de reizigersorganisatie.

De leden van de CDA-fractie hebben altijd het uitgangspunt gehad dat de strippenkaart in een regio pas kan worden afgeschaft als al het openbaar vervoer in die regio de OV-chipkaart accepteert. In het geval van Fryslân hebben deze leden echter brede steun gezien voor het afschaffen eind december. Daarom kan de CDA-fractie hiermee akkoord gaan, mits deze steun ook met inachtneming van de huidige situatie nog onveranderd groot is.

De leden van de SP-fractie vragen of het waar is dat er op de Fryske waadeilannen (Friese Waddeneilanden) niet gereisd kan worden met de OV-chipkaart en dat daar ook na een volledige landelijke invoering van de OV-chipkaart allerlei papieren kaarten zullen worden gebruikt. Zo ja, vanwaar dan de haast om op het vasteland wel alle papieren kaartjes te verbieden? Deze leden vragen hoe de keuze voor structureel gebruik van papieren kaartjes op de Friese eilanden strookt met het gewenste eindbeeld dat er in heel Nederland uiteindelijk gereisd moet kunnen worden met de OV-chipkaart. Maakt de minister nu structurele uitzonderingen voor de Fryske waadeilannen? Is dit geen selectief beleid, waarbij de minister wel luistert naar de wensen met betrekking tot uitzonderingen van vervoersbedrijven, maar niet naar diezelfde wensen van een zeer groot aantal reizigers? De leden van de SP-fractie vragen om heel duidelijke antwoorden op bovenstaande vragen.

Ook de leden van de fractie van GroenLinks wijzen erop, dat de introductie van de OV-chipkaart in Groningen en Drenthe voorlopig niet aan de orde is. Uiteraard bestaat er in het noorden veel reizigersverkeer tussen de provincies Fryslân, Drenthe en Groningen. Niet voor niets wees volgens deze leden de commissie Kist erop, dat bij de wijziging van het systeem in een concessiegebied rekening moet worden gehouden met de situatie in de omliggende concessiegebieden. De leden van de fractie van GroenLinks vragen waarom de minister deze wijze raad in de wind heeft geslagen. Een reiziger die in Groningen opstapt met een strippenkaart,

moet bij een overstap in Fryslân verder met een OV-chipkaart. De leden van de fractie van GroenLinks vragen welk reizigersgemak de minister denkt te dienen met het creëren van deze situatie. Deze leden vragen verder of het niet zonder meer de voorkeur zou verdienen om de drie noordelijke provincies als één vervoersgebied te zien (vergelijkbaar met Oost-Nederland) en deze drie concessiegebieden dus op hetzelfde moment op de OV-chipkaart te laten overstappen.

Regionaal spoor

De leden van de VVD-fractie constateren dat de OV-chipkaart tot op heden nog niet geïntroduceerd is op het regionale spoor in Fryslân. Deze leden vragen of het zeker is dat reizigers in december met de OV-chipkaart op dat regionale spoor kunnen reizen. Zij vragen waarom de minister, zolang er problemen zijn, niet voor een dubbel systeem kiest, waarbij zowel de OV-chipkaart als de strippenkaart kan worden gebruikt.

Ook de leden van de PvdA-fractie constateren dat Arriva de OV-chipkaart nog moet introduceren op het regionale spoor in Fryslân. Deze leden vragen wanneer dat zal gebeuren.

De leden van de SP-fractie wijzen op een aantal problemen dat zich specifiek in Fryslân voordoet. Zo vragen deze leden of het waar is dat er in diverse treinen in Fryslân nog niet gereisd kan worden met de OV-chipkaart. Zij vragen de minister om een duidelijk overzicht te geven van alle (regionale) spoorlijnen binnen Fryslân of deels binnen Fryslân, waar nog niet gereisd kan worden met de OV-chipkaart. Zij vragen de minister om daarbij voor elke lijn te vermelden wanneer daar wel met de OV-chipkaart gereisd zal kunnen worden. Verder vragen zij wanneer er op het spoor in de omliggende provincies met de OV-chipkaart gereisd zal kunnen worden. De leden van de SP-fractie vragen of de minister hun opvatting deelt, dat er geen sprake is van een logisch reisgebied voor de OV-chipkaart als in Fryslân het papieren kaartje afgeschaft wordt.

De leden van de fractie van GroenLinks verbazen zich erover dat de minister weinig oog heeft voor de complicatie dat de OV-chipkaart op dit moment niet gebruikt kan worden op de decentrale spoorlijnen. Een reiziger die van de trein en de bus gebruik maakt, wordt daardoor alsnog met twee systemen opgepadeld. Deze leden constateren dat de minister weliswaar hoopt dat de OV-chipkaart de komende maanden ook in de regionale treinen van Arriva ingevoerd zal worden, maar daarvoor geen garanties geeft. Bovendien leert volgens deze leden de ervaring elders, dat een «ingroeiperiode» hoogst noodzakelijk is om kinderziekten uit het systeem te krijgen. De leden van de fractie van GroenLinks vragen zich af welk reizigersgemak de minister denkt te dienen op dit punt.

Incomplete transacties

De leden van de PvdA-fractie constateren dat het percentage incomplete transacties met de OV-chipkaart in sommige regio's hoog is. Dit was reden voor minister Eurlings om het afschaffen van de strippenkaart in Oost-Nederland uit te stellen van 18 november 2010 tot op zijn vroegst 1 februari 2011. De leden van de PvdA-fractie vragen een overzicht van de percentages incomplete transacties in Fryslân en Oost-Nederland, afgezet tegen die in de stadsregio's Rotterdam en Amsterdam ten tijde van het uitzetten van het NVB aldaar.

Deze leden van de fracties van PvdA, SP en GroenLinks vragen allen welk percentage incomplete transacties er wordt gehanteerd als criterium bij het besluit om een regio toestemming te geven om het NVB af te schaffen.

De leden van de SP-fractie vragen om een maandelijks overzicht van het percentage incomplete transacties in Fryslân van de afgelopen twee jaar, gespecificeerd naar vervoersbedrijf.

De leden van de fractie van GroenLinks willen graag van de minister weten hoe zij het, naar het oordeel van de fractieleden veel te hoge, percentage incomplete transacties in Fryslân waardeert. Connexxion laat 3,15% incomplete transacties aantekenen, Qbuzz zelfs 4%. De leden van de fractie van GroenLinks herinneren zich dat haar ambtsvoorgang Eurlings in de hoge percentages incomplete transacties bij vervoersbedrijven in Oost-Nederland juist aanleiding zag om het NVB daar voorlopig te behouden. Die percentages lagen volgens deze leden nota bene beduidend lager dan de Friese cijfers. Zij vragen de minister waarom zij zich nu kennelijk van een ander beoordelingcriterium bedient.

Overig

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het waar is dat op de «schooldienstlijnen» 521 en 513 van Qbuzz ook nu nog geen apparatuur aanwezig is voor het gebruik van de OV-chipkaart. Zo ja, is de minister het met de fractie van GroenLinks eens dat dit voorbeeld illustreert dat zelfs de uitrolfase in Fryslân nog niet is afgerond en het dus veel te vroeg is om al tot het afschaffen van het NVB in die provincie over te gaan?

II Reactie van de minister

Algemeen

De leden van de VVD-fractie zijn voorstander van het uitzetten van het NVB in Fryslân als daar geen grote problemen meer zijn voor de reizigers. De leden van de CDA-fractie hechten ook veel waarde aan de mening van de consumentenorganisaties en vervoerders. Deze leden zijn van mening dat een groot draagvlak voor de OV-chipkaart van evident belang is voor een succesvolle uitrol van de kaart in Nederland.

Ik ben het eens met de leden van de VVD-fractie dat er geen grote problemen meer moeten zijn voor reizigers bij het uitzetten van het NVB in Fryslân. Naar mijn mening is dit ook niet het geval. Desalniettemin moet er in de komende periode door alle betrokken partijen hard verder worden gewerkt om diverse landelijke zaken die het belang van de reiziger raken, op te lossen. Deze zaken worden door mij en de partijen besproken binnen de staande organisatie, waaronder de Regiegroep OV-chipkaart, het Landelijk Consumentenoverleg en reguliere gesprekken tussen partijen. Een aantal onderwerpen vergt meer studie, deze zijn belegd in de vijftien eindbeeldstudies. Daarnaast heb ik de Commissie Meijdam ingesteld om over drie onderwerpen advies uit te brengen.

Net als de leden van de CDA-fractie ben ook ik van mening dat draagvlak bij alle betrokken partijen van groot belang is bij de verdere invoering van de OV-chipkaart. Naast de vervoerders en omliggende decentrale overheden heeft ook het regionaal consumentenoverleg (ROCOV-Fryslân) ingestemd met het uitzetten van het NVB in de provincie Fryslân per 23 december 2010.

De leden van de fracties van SP en GroenLinks zijn van mening dat de strippenkaart voorlopig in geen enkele regio moet worden afgeschaft. Beide fracties zijn van mening dat er op dit moment nog veel problemen zijn met de OV-chipkaart. De leden van de SP-fractie vragen in dit kader waarom nu, nadat het verzoek van vijf decentrale overheden niet is gehonoreerd, wel is besloten om het NVB in de provincie Fryslân uit te zetten per 23 december 2010.

In mijn eerdergenoemde brief van 23 november 2010 heb ik uw Kamer een nadere toelichting gegeven op het proces van het uitzetten van het NVB. Daarbij heb ik aangegeven dat het besluit om het NVB in Oost-Nederland niet uit te zetten, niet betekent dat dit proces is stilgezet. Het uitzetten van het NVB moet naar mijn mening doorgaan, maar wel daar waar dat mogelijk en verantwoord is. Bij het uitzetten mogen er geen grote problemen meer zijn voor de reizigers. Om dit te kunnen beoordelen zijn aan het uitzetten van het NVB in een regio criteria verbonden. Deze criteria zijn genoemd in de brief aan uw Kamer van 29 november 2007 (Kamerstukken II, 23 645, nr. 173) en de criteria die daaraan in het Aanvalsplan OV-chipkaart zijn toegevoegd.

Het verzoek van de provincie Fryslân om het NVB uit te zetten per 23 december 2010 is aan deze criteria getoetst. Gebleken dat de provincie Fryslân hieraan voldoet. In dit kader wil ik uw Kamer melden dat de percentages incomplete transacties in Fryslân in lijn liggen met de percentages in de stadsregio's Rotterdam en Amsterdam ten tijde van het besluit om het NVB aldaar uit te zetten. Daarnaast heeft het regionale consumentenoverleg, het ROCOV-Fryslân, positief geadviseerd over het voornemen van de provincie om het NVB uit te laten zetten. Ik hecht eraan dat er draagvlak bestaat bij de reizigersorganisaties om de overgang van strip naar chip te maken.

Omdat de provincie Fryslân voldoet aan de gestelde criteria heb ik een positief besluit genomen om het NVB in deze regio uit te zetten per 23 december 2010. Tegen deze achtergrond zie ik geen aanleiding om mijn besluit te herzien.

Andere regio's die het NVB willen laten uitzetten kunnen hier eveneens een verzoek voor indienen. Van de provincie Zuid-Holland en het stadsgewest Haaglanden heb ik onlangs een verzoek hiertoe ontvangen. Beide verzoeken worden op dit moment getoetst aan de gestelde criteria.

Relatie met landelijke invoering OV-chipkaart

De leden van de fracties van VVD, SP en PvdA vragen wanneer de problemen rondom het dubbel opstaptarief zijn opgelost. Daarbij vragen de leden van de PvdA-fractie wat de omvang van dat probleem is in Fryslân en welke afspraken in dit kader tussen vervoerders zijn gemaakt over de afhandeling.

Het dubbel opstaptarief maakt onderdeel uit van het onderzoek dat de commissie Meijdam gaat instellen. Deze commissie zal daarbij eerst de omvang van het probleem in kaart brengen. Het verzoek van Fryslân gaat om het uitzetten van het NVB in de bussen. Het regionale treinvervoer in Fryslân kent een ander tariefsysteem, namelijk dat van de NS. Dat verandert niet.

De fracties van VVD en SP vragen naar de voorzieningen voor de doelgroep blinden en slechtzienden.

In de studie «Toekomstig Landschap voor mensen met een OV-handicap» worden de toekomstige voorzieningen voor deze mensen bepaald. De organisaties van blinden en slechtzienden zijn nauw betrokken bij deze studie. Daarnaast is er voor Amsterdam en Rotterdam een tijdelijke oplossing met een OV-chipkaart waarmee voor een bedrag van 10 euro

per maand onbeperkt kan worden gereisd. Deze oplossing wordt ook in Fryslân toegepast. Bij overheden waar het NVB wordt uitgezet en de genoemde tijdelijke oplossing niet beschikbaar is, reizen de blinden en slechtzienden gratis.

De leden van de SP-fractie vragen wanneer de Commissie Meijdam met haar onderzoek begint en wanneer de adviezen worden verwacht. Daarbij vragen de leden van de fracties van VVD en SP waarom het NVB nu wordt uitgezet en er niet wordt gewacht totdat de Commissie Meijdam haar resultaten heeft opgeleverd.

Een aanvraag om het NVB uit te zetten wordt getoetst aan de daarvoor vastgestelde criteria. Daarnaast zijn er diverse landelijke zaken die buiten deze criteria vallen en die opgepakt worden via de staande organisaties. Een aantal van deze landelijke onderwerpen vergt meer studie; deze zijn belegd in de 15 eindbeeldstudies en drie onderwerpen heb ik belegd bij de commissie Meijdam. De onderwerpen waarover deze commissie haar bevindingen en aanbevelingen rapporteert vormen derhalve geen reden om het NVB niet uit te zetten. Momenteel worden de leden voor de Commissie Meijdam benaderd. In het voorjaar van 2011 verwacht ik de resultaten en aanbevelingen van het onderzoek van de commissie. In de brief van 23 november 2010 (Kamerstukken II, 2009/2010, 23 645, nr. 392) is aan uw Kamer gemeld dat de Commissie drie onderzoeksvragen heeft meegekregen. Deze vragen hebben geen betrekking op het uitzetten van het NVB. Zo is een permanente structuur bijvoorbeeld ook relevant voor de langere termijn, wanneer het NVB in heel Nederland is uitgezet. De ontwikkeling van de OV-chipkaart stopt niet wanneer het NVB is uitgezet, waardoor effectieve besluitvorming over onderwerpen die de grenzen van een individuele decentrale overheid overstijgen, noodzakelijk blijft. De bevindingen van de Commissie kunnen in het vervolg van het project meegenomen worden.

De door de leden van de SP-fractie gesignaleerde problemen zijn voor het grootste gedeelte landelijk. In het voorgaande ben ik al ingegaan op het dubbel opstaptarief en de voorziening voor blinden en slechtzienden. Op de overige door de fractie van SP genoemde problemen ga ik nu kort in. De procedures met betrekking tot vervangende OV-chipkaarten zijn aangepast. Mensen die een persoonlijke OV-chipkaart hebben worden gewaarschuwd als hun kaart gaat vervallen. Houders van anonieme OV-chipkaarten moeten hiervoor naar internet als de aflooptdatum niet op hun kaart staat vermeld. Het probleem dat op oudere kaarten de aflooptdatum niet was opgenomen, is naar mijn mening hiermee opgelost. Het laden van reisrechten via automaten is inmiddels verbeterd en levert geen problemen meer op.

De SP-fractie stelt verder dat het aanbod van kaartjes en kortingsmogelijkheden sterk terugloopt. Er is één kaart, de OV-chipkaart, waarop verschillende producten kunnen worden geladen en waarmee op saldo kan worden gereisd. Er is geen sprake van een teruggelopen aanbod van kortingsmogelijkheden. De huidige kortingsmogelijkheden voor ouderen, kinderen van 4 tot en met 11 jaar en scholieren van 12 tot en met 18 jaar blijven bestaan.

Er wordt gewerkt aan de verbetering van de reisinformatie. Houders van een persoonlijke OV-chipkaart kunnen via internet (mijn OV-chipkaart) hun reis- en transactiegegevens inzien, indien ze daarvoor kiezen. Deze functionaliteit zal naar verwachting in het derde kwartaal van 2011 worden uitgebreid naar de anonieme OV-chipkaarten. Ook werken de bedrijven aan de verbetering van de informatie die op de uitdraaien uit de automaten staan.

Ten aanzien van de opmerking over de aanschafkosten van de OV-chipkaart merk ik het volgende op. Zoals u eerder is bericht in de

voortgangsbrief van 12 juni 2009 valt de wens om te komen tot een lagere aanschafprijs voor de OV-chipkaart buiten de afgesproken kaders, waarover ook met uw Kamer afspraken zijn gemaakt (Kamerstukken II, 2009/10, 23 645, nr. 296 en Kamerstukken II, 2005/06 23 645, nr. 136). Wel heb ik met de decentrale overheden afgesproken en ook een eenmalige bijdrage van 14 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een reductie op de aanschafprijs bij de invoering van de OV-chipkaart in een regio, waardoor de aanschafprijs van de kaart van € 7,50 naar gemiddeld € 3,75 wordt gebracht (Kamerstukken II, 23 645, nr. 141). Jaarabonnementhouders krijgen hun OV-chipkaart in veel gevallen gratis van de vervoerder verstrekt.

Het komt af en toe voor dat de verkeerde halte wordt gebruikt; als dergelijke fouten in het systeem zich voordoen, werken de bedrijven aan het oplossen ervan. In Fryslân is mij niet bekend van het bestaan van deze problemen. Voorts staat het aantal storingen vermeld in het uitzetverzoek van Fryslân en dat is, in relatie tot het grote aantal transacties, beperkt.

De leden van de SP-fractie wijzen voorts op de veiligheid van de kaart met betrekking tot fraude en kraak. TLS heeft mij gemeld dat er nauwelijks fraude optreedt. En wanneer dat gebeurt, wordt dit door de backoffice van TLS gedetecteerd. Fraude is bovendien strafbaar en is aanleiding voor aangifte.

Reizen van en naar omliggende gebieden

De leden van de fracties van VVD, SP, PvdA, CDA en GroenLinks wijzen erop dat het in Groningen/Drenthe nog niet mogelijk is om met de OV-chipkaart te reizen. De leden van de fracties van VVD, SP en PvdA vragen wanneer het probleem van reizigers als zij reizen van Groningen of Drenthe naar Fryslân (en v.v.) zal zijn opgelost. De leden van de GroenLinks-fractie vragen welk reizigersgemak overstappende reizigers tussen Fryslân en Groningen/Drenthe wordt gediend doordat het NVB in Fryslân wordt uitgezet. De leden van de PvdA-fractie vragen hoe de compensatieregeling er concreet uit ziet en hoe vaak hiervan gebruik wordt gemaakt.

Het OV-bureau Groningen/Drenthe heeft mij geïnformeerd over de opgetreden vertraging bij de invoering van de OV-chipkaart in beide provincies. Diverse media hebben hierover vorige week bericht. Ik betreur de opgetreden vertraging in de invoering van de OV-chipkaart in Groningen en Drenthe. Het OV-bureau heeft mij laten weten dat de OV-chipkaart zo spoedig mogelijk ook in de provincies Groningen en Drenthe gebruikt kan worden.

De provincie Fryslân, het OV-bureau Groningen/Drenthe en vervoerder Qbuzz hebben mij toegezegd dat, vanaf 23 december 2010 tot het moment dat de OV-chipkaart ook in Groningen en Drenthe is ingevoerd, passende maatregelen zullen worden genomen voor grensoverschrijdende reizigers als het NVB in de provincie Fryslân is uitgezet. Deze overstappende reizigers worden namelijk geconfronteerd met een dubbel opstaptarief: de zogenaamde «basisstrip» op de strippenkaart en het basistarief van de OV-chipkaart bij reizen op saldo. De betrokken decentrale overheden en vervoerder Qbuzz zullen verschillende maatregelen treffen om dit financieel nadeel van de reiziger tegen te gaan. Een van de maatregelen is een compensatieregeling. Een dergelijke compensatie gold ook ten tijde van het uitzetten van het NVB in de metro van Rotterdam voor ritten van en naar niet verchipt gebied.

Via deze compensatieregeling krijgt de reiziger per enkele reis 0,78 euro (basistarief OV-chipkaart) terug. Het maakt hierbij niet uit of de reiziger

reist van Fryslân naar Groningen/Drenthe of vice versa. Er wordt van deze regeling nog geen gebruik gemaakt. De compensatieregeling treedt in werking op het moment van uitzetten, dus op 23 december 2010.

De compensatieregeling werkt dan als volgt. Overstappende reizigers krijgen een stempelkaart voor 15 reizen. De kaart is een soort ansichtkaart: aan een kant ruimte voor de stempels, aan de andere kant het adres van Qbuzz met een antwoordnummer. De reiziger ontvangt zowel bij het inchecken met de OV-chipkaart als bij het afstempelen van de strippenkaart in de bus een stempel. Per reis ontvangt de reiziger dus twee stempels. De reiziger kan de kaart, nadat naam en bankrekeningnummer op de kaart zijn genoteerd, opsturen naar Qbuzz. Het teveel betaalde bedrag wordt vervolgens op de bankrekening gestort. De stempelkaart hoeft dus niet vol te zijn om deze op te sturen. Reizigers die wachten met opsturen tot de kaart vol is krijgen hiervoor wel 0,80 euro extra op de rekening gestort.

In Groningen en Drenthe is op 23 december 2010 een aantal bussen van Qbuzz al wel voorzien van OV-chipkaartapparatuur. Deze bussen zullen worden ingezet op de grensoverschrijdende trajecten naar de provincie Fryslân; reizigers kunnen hier dus gewoon in- en uitchecken. Op deze bussen geldt het Friese kilometertarief van 11,8 eurocent. Dit tarief gaat in per 2 januari 2011, omdat het lijnennet in Groningen en Drenthe vanaf die datum verandert. Door deze maatregel zullen minder mensen een beroep hoeven te doen op de compensatieregeling. Daarnaast kunnen reizigers tussen Groningen/Drenthe en Fryslân op de bus tijdelijk 2 kaartsoorten kopen om de overgangsperiode te overbruggen:

- de Friese Gemakkaart
In de periode 23 december 2010 – 1 januari 2011 kunnen reizigers de zogenaamde Friese Gemakkaart kopen. Het tarief van deze kaart is lager dan het reizen met de OV-chipkaart of de strippenkaart. Met de Friese kaart kan de reiziger ook overstappen op een buslijn van Groningen/Drenthe. Vervoerder Qbuzz heeft deze actie tot dusver iedere schoolvakantie gevoerd.
- wagenverkoopkaarten met hetzelfde tarief en voorwaarden als in Groningen/Drenthe.
- Qbuzz zal vanaf 3 januari 2011 tijdelijk in de grensconcessie Zuidoost-Fryslân wagenverkoopkaarten hanteren met hetzelfde tarief en voorwaarden als de wagenverkoopkaart die in Groningen/Drenthe geldt (de zogenaamde GD Eurokaart). Deze wagenverkoopkaarten zijn voor de reiziger aantrekkelijker dan de wagenverkoopkaarten die vanaf 23 december 2010 in Fryslân van kracht worden. De prijs is lager en de kaartjes geven binnen een bepaald tijdsbestek ook een overstaprecht.

De leden van de CDA-fractie vragen of het uitstel van de invoering van de OV-chipkaart in Groningen/Drenthe nog invloed heeft op mijn beslissing om het NVB op 23 december uit te zetten in Fryslân. Zij vragen daarbij of ik contact heb gehad met de lokale consumentenorganisaties, nadat bekend werd dat in de treinen in Fryslân mogelijk niet en in de bussen van Qbuzz zeker niet gebruik kan worden gemaakt van de OV-chipkaart.

Het consulteren van de consumentenorganisaties in de regio is een verantwoordelijkheid van de decentrale overheid waarin ik niet wil en kan treden. De situatie dat in de treinen en de bussen van QBuzz (nog) niet met de OV-chipkaart kan worden gereisd is bekend. In het Aanvalsplan is afgesproken dat binnen 1 jaar nadat in de eerste regio het NVB is uitgezet in het hele land in bus, tram en metro met de OV-chipkaart kan worden gereisd. Men doet er in Groningen en Drenthe alles aan om het probleem op te lossen. Ik ga er dan ook vanuit dat in februari 2011 ook in Groningen en Drenthe met de OV-chipkaart gereisd kan worden.

De treinen in Fryslân kennen een afwijkend tariefsysteem (namelijk het NS-tarief) dat niet verandert bij invoering van de OV-chipkaart. Bij het uitzetten van het NVB in de bussen verandert er dus voor de reizigers die met de trein reizen of overstappen naar en van de trein niets. Daarom is dit onderwerp niet expliciet besproken met de consumentenorganisaties.

Het ROCOV-Fryslân is gedurende het gehele proces nauw betrokken geweest. Bij de tussentijdse adviezen heeft het ROCOV-Fryslân zich steeds laten leiden door het reizigersbelang en onder condities positief geadviseerd. De adviezen van het ROCOV-Fryslân zijn door de provincie gehonoreerd. Zo is bijvoorbeeld door het ROCOV-Fryslân aangedrongen op meer verkooppunten en intensievere voorlichting. Hierop is door de provincie Fryslân en haar vervoerders het aantal verkooppunten uitgebreid en zijn door de provincie voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Ook de maatregelen die de decentrale overheden en vervoerder Qbuzz gaan nemen, inclusief de compensatieregeling, zijn voorgelegd aan het ROCOV-Fryslân. Het ROCOV-Fryslân heeft aangegeven dat dit voor haar nog steeds reden is om positief (kritisch) te blijven staan tegenover de afschaffing van de strippenkaart en de definitieve invoering van de OV-chipkaart in Fryslân per 23 december 2010. Het uitstel van de invoering van de OV-chipkaart in de provincies Groningen en Drenthe heeft, gelet op het voorgaande, geen invloed op mijn besluit om het NVB in de provincie Fryslân per 23 december 2010 uit te zetten.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het niet zonder meer de voorkeur zou verdienen om de drie noordelijke provincies als één vervoersgebied te zien (vergelijkbaar met Oost-Nederland) en de concessiegebieden van deze drie overheden dus op hetzelfde moment op de OV-chipkaart te laten overstappen.

Wanneer decentrale overheden menen te voldoen aan de criteria, kunnen zij een aanvraag indienen om het NVB uit te zetten. Overheden kunnen in dat proces optrekken met omringende overheden, zodat het NVB in één keer in een groter gebied uitgezet wordt. Dit is echter aan de overheden zelf om te besluiten. De provincie Fryslân en haar vervoerders zijn gereed om de overstap van strip naar chip te maken, terwijl in de provincies Groningen en Drenthe de OV-chipkaart nog ingevoerd moet worden. Er is geen verplichting voor Fryslân om op Groningen en Drenthe te wachten.

De leden van de SP-fractie vragen of het waar is dat er op de Fryske waadeilannen (Friese Waddeneilanden) niet gereisd kan worden met de OV-chipkaart en dat daar ook na een volledige landelijke invoering van de OV-chipkaart allerlei papieren kaarten zullen worden gebruikt. Zo ja, vanwaar dan de haast om op het vasteland wel alle papieren kaartjes te verbieden? Deze leden vragen hoe de keuze voor structureel gebruik van papieren kaartjes op de Friese eilanden strookt met het gewenste eindbeeld dat er in heel Nederland uiteindelijk gereisd moet kunnen worden met de OV-chipkaart. Maakt de minister nu structurele uitzonderingen voor de Fryske waadeilannen? Is dit geen selectief beleid, waarbij de minister wel luistert naar de wensen met betrekking tot uitzonderingen van vervoersbedrijven, maar niet naar diezelfde wensen van een zeer groot aantal reizigers?

Op de Friese Waddeneilanden is de situatie nu zo dat er nauwelijks gebruik wordt gemaakt van strippenkaarten. De meeste reizigers (zo'n 90%) reizen op kaartjes die ze in de bus of tegelijk met de bootkaart voor de overtocht kopen. De provincie heeft een afweging gemaakt van de investeringen en ervoor gekozen om de OV-chipkaart gedeeltelijk in te voeren op de Friese Waddeneilanden. Reizigers met een abonnement op de OV-chipkaart (zoals de OV-jaarkaart en de Studenten OV-chipkaart)

kunnen met deze OV-chipkaarten op de Friese Waddeneilanden reizen. De chauffeurs beschikken over apparatuur om de geldigheid van de reisrechten vast te stellen. De andere reizigers moeten (bijvoorbeeld bij de bootkaart) een apart vervoerbewijs aanschaffen. Ook in de bus zijn kaartjes verkrijgbaar. Overigens wordt er gewerkt aan een elektronisch kaartje dat tegelijk met de bootkaart kan worden aangeschaft. De consumentenorganisaties kunnen zich vinden in de gekozen oplossing.

De leden van de fractie van GroenLinks wijzen erop dat volgens de Commissie Kist, bij de wijziging van het systeem in een concessiegebied rekening moet worden gehouden met de situatie in de omliggende concessiegebieden. De leden van de fractie van GroenLinks vragen waarom de minister deze wijze raad in de wind heeft geslagen. De commissie Kist stelt een onafhankelijk onderzoek in naar de opbrengst-neutrale (=gemiddeld genomen kostenneutraal voor de reizigers) overgang van de strippenkaarten naar de OV-chipkaart. In het geval van Fryslân zijn de tarieven van Fryslân per concessie onderzocht. Daarbij onderzoekt de commissie of de bij die overheid gebruikte tarieven voldoen aan de genoemde eis van opbrengstneutraliteit. De bevindingen van de Commissie waren voor Fryslân positief. Doordat het onderzoek bij alle overheden en alle concessies plaatsvindt ontstaat er een totaalbeeld van de tarieven waar de reizigers mee te maken krijgen.

Regionaal spoor

De leden van de fracties van VVD, PvdA, SP en GroenLinks vragen aandacht voor de invoering van de OV-chipkaart op het regionaal spoor in Fryslân. De leden van de SP-fractie vragen hierbij of het waar is dat er in diverse treinen in Fryslân nog niet gereisd kan worden met de OV-chipkaart. De leden van de fracties van VVD en PvdA vragen wanneer de OV-chipkaart op het regionaal spoor in Fryslân wordt ingevoerd. De leden van de VVD-fractie vragen specifiek waarom ik, zolang er problemen zijn, niet voor een dubbel systeem kies, waarbij zowel de OV-chipkaart als de strippenkaart kan worden gebruikt. De leden van de fractie van GroenLinks verbazen zich erover dat er weinig oog is voor de complicatie dat de OV-chipkaart op dit moment niet gebruikt kan worden op de decentrale spoorlijnen. De leden van de fractie van GroenLinks vragen zich af welk reizigersgemak de minister denkt te dienen op dit punt.

De provincie Fryslân heeft mij gemeld dat alle OV-chipkaart hardware is geplaatst op de regionale stations van de regionale spoorlijnen. Deze worden momenteel gebruikt met testkaarten. De provincie Fryslân is in overleg met Arriva over het bepalen van de datum waarop het OV-chipkaartsysteem op de trein voor de reiziger wordt aangezet. Op het regionale spoor in Fryslân is er nu ook sprake van een dubbel systeem omdat de strippenkaarten er niet geldig zijn. Daar geldt alleen het NS-tarief en dat blijft ook na het uitzetten zo. Voor reizigers die de trein gebruiken verandert er niets.

De leden van de SP-fractie vragen om een duidelijk overzicht te geven van alle (regionale) spoorlijnen binnen Fryslân of deels binnen Fryslân, waar nog niet gereisd kan worden met de OV-chipkaart, en om daarbij voor elke lijn te vermelden wanneer daar wel met de OV-chipkaart gereisd zal kunnen worden.

De provincie Fryslân kent drie regionale spoorlijnen. Deze zijn Leeuwarden-Sneek-Stavoren, Leeuwarden-Harlingen en Leeuwarden-Groningen. De laatste lijn ligt zowel in de provincie Fryslân als in de provincie Groningen. Op deze drie lijnen geldt alleen het NS-tarief. Zoals hiervoor aangegeven is de provincie Fryslân in overleg met Arriva over het bepalen van de datum waarop het OV-chipkaartsysteem op de trein voor de reiziger wordt aangezet.

De leden van de SP-fractie vragen verder wanneer er op het spoor in de omliggende provincies met de OV-chipkaart gereisd zal kunnen worden. De invoering van de OV-chipkaart op de regionale spoorlijnen in Groningen is nog niet bekend. Op de NS spoorlijnen kan met de OV-chipkaart worden gereisd. In Overijssel worden alle regionale spoorlijnen momenteel door NS gereden. Net als bij het hoofdrailnet heeft NS ook op deze regionale lijnen de OV-chipkaart ingevoerd.

De leden van de SP-fractie vragen of de opvatting wordt gedeeld, dat er geen sprake is van een logisch reisgebied voor de OV-chipkaart als in Fryslân het papieren kaartje afgeschaft wordt.

Ik deel deze mening van de SP-fractie niet. In Fryslân en Overijssel kan met de OV-chipkaart worden gereisd. Alleen in Groningen en Drenthe nog even niet. Daarvoor is tijdelijk een compensatieregeling in het leven geroepen. In de treinen waar nog niet met de OV-chipkaart kan worden gereisd geldt het NS-tarief, zodat er geen relatie ligt met het uitzetten van het NVB.

Incomplete transacties

De leden van de fracties van PvdA, SP en GroenLinks hebben gevraagd welk percentage incomplete transacties er wordt gehanteerd als criterium bij het besluit om een regio toestemming te geven om het NVB af te schaffen. In mijn eerder genoemde brief van 23 november 2010 heb ik u geïnformeerd over de lijn die wordt gehanteerd ten aanzien van de beoordeling van de incomplete transacties. Er dient sprake te zijn van een dalende trend, en de percentages moeten in lijn liggen met de percentages van de Stadsregio's Rotterdam en Amsterdam. Deze liggen binnen een bandbreedte van 2,47% en 4,79% ten opzichte van het aantal ritten op reissaldo. Hiervan kan worden afgeweken al naar gelang er sprake is van bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld het al dan niet aanwezig zijn van poortjes die het uitcheck-gedrag stimuleren). Bij de beoordeling wordt dus geen specifieke of harde norm gesteld.

In onderstaande tabel is, naar aanleiding van de vraag van de leden van de PvdA-fractie, een vergelijking weergegeven van de percentages incomplete transacties ten opzichte van het aantal ritten op reissaldo van de Stadsregio's Rotterdam en Amsterdam, Oost-Nederland en Fryslân.

Provincie/Regio Vervoerders	% incomplete transacties t.o.v. ritten reissaldo
Rotterdam gemiddeld (sept 09)	3,35
<i>RET</i>	3,27
<i>Qbuzz</i>	3,58
<i>Connexxion</i>	4,12
Amsterdam gemiddeld (dec 09)	2,67
<i>GVB</i>	2,47
<i>Connexxion</i>	3,59
<i>Arriva</i>	4,79
Oost-Nederland	4,33
Flevoland-Connexxion (mei 10)	6,6
Gelderland gemiddeld (juli 10)	3,8
<i>Veolia</i>	3,3
<i>Arriva</i>	8,2
<i>Syntus</i>	6,4
Overijssel-Connexxion (juli 10)	4,5
Arnhem Nijmegen-Cxx (juli 10)	4,3
Twente gemiddeld (juli 10)	4,7
<i>Connexxion</i>	4,0
<i>Syntus</i>	7,8
Fryslân gemiddeld (sept 10)	3,33

Provincie/Regio Vervoerders	% incomplete transacties t.o.v. ritten reissaldo
Connexxion	3,15
Qbuzz	4,0

De leden van de SP-fractie hebben gevraagd om een maandelijks overzicht van het percentage incomplete transacties in Fryslân van de afgelopen twee jaar, gespecificeerd naar vervoersbedrijf.

In Fryslân is de OV-chipkaart ingevoerd bij Connexxion 28 september 2009 en bij Qbuzz op 4 januari 2010. Gegevens over het percentage incomplete transacties ten opzichte van het aantal ritten op saldo zijn beschikbaar vanaf februari 2010 en staan in onderstaande tabel weergegeven.

Maand (2010)	Connexxion	Qbuzz
Februari	3,05	4,35
Maart	3,33	4,31
April	3,40	3,65
Mei	3,17	4,10
Juni	2,83	3,2
Juli	3,34	3,50
Augustus	3,49	4,20
September	3,15	4

De leden van de fractie van GroenLinks hebben gevraagd hoe ik de percentages incomplete transacties van Friesland waardeer. Verder vragen deze leden zich af waarom ik mij van een ander beoordelingscriterium bedien dan mijn ambtsvoorganger, aangezien volgens deze leden de cijfers in Oost-Nederland beduidend lager liggen dan Friese cijfers. Zoals in bovenstaande tabel te zien is, waren bij Oost-Nederland de percentages bij sommige decentrale overheden of vervoerders hoger in vergelijking met de beide Stadsregio's (Flevoland, Syntus en Arriva). In Fryslân zijn de percentages incomplete transacties daarentegen vergelijkbaar met die van Rotterdam en Amsterdam ten tijde van het uitzetten aldaar. Zowel wat betreft het gemiddelde percentage voor de provincie als de percentages per vervoerder. De cijfers van Fryslân liggen derhalve niet boven die van Oost-Nederland. Ook laat bovenstaande zien dat er sprake is van dezelfde uitgangspunten bij de beoordeling van de percentages incomplete transacties.

Incomplete transacties blijven een belangrijk punt van aandacht voor de decentrale overheden en hun vervoerders. Ik dring er bij de decentrale overheden op aan om de ontwikkeling van de incomplete transacties nauwgezet te volgen en desgewenst gerichte maatregelen te nemen om het percentage verder omlaag te brengen. Voorts hecht ik eraan dat een ruimhartig, klantvriendelijk en laagdrempelig coulancebeleid wordt gevoerd in het geval een reiziger niet heeft uitgecheckt. In dat kader wijs ik decentrale overheden erop om toe te zien dat eventueel overgebleven gelden als gevolg van incomplete transacties aan aanvullende maatregelen worden besteed die de reiziger ten goede komen.

Overig

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het waar is dat op de «schooldienstlijnen» 521 en 513 van Qbuzz ook nu nog geen apparatuur aanwezig is voor het gebruik van de OV-chipkaart. Zo ja, is de minister het met de fractie van GroenLinks eens dat dit voorbeeld illustreert dat zelfs

de uitroffase in Fryslân nog niet is afgerond en het dus veel te vroeg is om al tot het afschaffen van het NVB in die provincie over te gaan?

De provincie Fryslân heeft mij ten aanzien van genoemde «schooldienstlijnen» het volgende meegedeeld. Lijn 513 komt per 18 december 2010, dus nog voor het uitzetten van het NVB, te vervallen. Qbuzz investeert in extra bussen voor het rijden van lijn 521 om scholieren te vervoeren. De schoolbuslijn rijdt van maandag tot en met vrijdag in aansluiting op de schooltijden. In de schoolvakanties rijden de bussen niet. Op het moment dat deze bussen worden ingezet na het uitzetten van het NVB in Fryslân, zijn naar verwachting deze bussen voorzien van werkende chipkaartapparatuur. Een deel is al voorzien. Mocht de apparatuur onverhoopt nog niet overal wekend zijn, dan kan het abonnement waar scholieren gebruik van maken als zichtabonnement gebruikt blijven worden na 23 december a.s. Verder mogen OV-chipkaartreizigers gratis mee totdat er apparatuur in deze bussen aanwezig is.